

Večernik

Leto II. (IX.), štev. 62

Maribor, četrtek 15. marca 1928

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440

Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš. po tarifu

Oglaš. sprejema tudi oglašni oddesk »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Zagreb - Novi Sad - Ljubljana Strašna povodenj v Kaliforniji

GLOBOKO SO POGNALE KORENINE KDK V NARODU V VSEJ DRŽAVI.

Ko se je ustanovila Kmečko-demokratska koalicija in so se o tem pojavila prva poročila v naši javnosti, so mnogi nezaupno skimavali z glavami, ker niso mogli verjeti, da bi se mogla za trajno in na podlagi enotnega programa znati dva tako velika dotedanja nasprotnika, gg. Radič in Pribečević. Mnogim se je zdelo, da je koalicija samo instrument, potem katerega hočeta priti oba njena voditelja do vladnih jasi. Vsi ti neverni Tomaži so doživeli tekom zadnjih mesecev presenečenje, ki so jih morala prepričati o nasprotnem: da je KDK tvorba, ki trdno drži, in da ni ustvarjena samo za to, da se polasti oblasti.

Ko je Kmečko-demokratska koalicija zanesla svojo akcijo med narod in ko je na velikem manifestacijskem in protestnem zboru dne 22. januarja v Zagrebu postavila odločno zahtevo, da mora pasti dotedanji sistem in režim hegemonije, neenakosti, korupcije in nasilja, so se prvič iz temelja zamajali stebri tega režima. Hrvatski narod in tudi srbski narod iz Hrvatske je na tem zborovanju na mogočen način manifestiral svojo najodločnejšo voljo, da, četudi v najtežji borbi, izbojuje spremembo in izboljšanje današnjih pripek. Videli smo kot posledico tega zbora težke pretresljive dotedanega vladnega sistema, ki je upropaščal državo in narod. Hegemonisti obeh srbijskih strank, ki se še vedno niso povzpeli do pravičnega pojmovanja državnega in narodnega edinstva in katerim smo prečanski državljani še vedno državljani druge vrste, so sicer še za enkrat z raznimi spletkami prepričali zlom dosedanjega sistema in unostavitve režima pravice, enakosti in gospodarskega napredka.

Na nič manj veličastnem zboru Kmečko-demokratske koalicije v Novem Sadu, dne 4. t. m. se je predvsem na manifestanten način pokazalo, da pristaja na program in da se pridružuje idejni borbi Kmečko-demokratske koalicije tudi srbski narod iz Vojvodine. Zbrane množice so z velikim navdušenjem odobraval politiko Kmečko-demokratske koalicije in zlasti tudi izjave obeh njenih voditeljev gg. Pribečevića in Radiča, da je njuna zveza ter s tem zveza obeh koaliranih strank nerazdružna.

V nedeljo, dne 18. t. m. se bo pridružil svojim hrvatskim in srbskim bratom napredni del slovenskega ljudstva na manifestacijskem in protestnem zboru v Ljubljani. Že danes je gotovo, da bodo zbrane na tem zboru mnogotisočglave množice slovenskega naprednega kmečkega in tudi drugega naroda, da enodušno in s težkim povdorkom povedo, da je v borbi za pravico, poštenje, enakopravnost in v borbi proti vsem onim, ki hočejo te ideale pogaziti v blatu, solidarno vse, kar v tej državi pošteno misli in čuti, od našega Triglava pa doli blizu do Soluna.

Akcija Kmečko-demokratske koalicije med narodom s tem seveda še ne bo dovršena, ampak se bo z nezmanišano silo nadaljevala. Napovedujejo se novi veliki zbori v Sarajevu, Splitu, v Srbiji in drugih krajih države, pripravlajo se pa za letošnje poletje tudi še veliki zbori v Sloveniji, predvsem v Savinjski dolini in v Prekmurju. Dejstvo, da izhaja inicijativa za te zборе iz ljudstva samega, dokazuje dovolj, kako globoke temelje ima Kmečko-demokratska koalicija v vsej državi in tudi pri nas v Sloveniji.

NA STOTINE MRTVIH IN POGREŠANIH. — SEDEM MEST UNIČENIH. NA MILIJONE ŠKODE. — STRAŠNA NOČ IN NEPOPISNA PANIKA MED PREBIVALSTVOM.

Zedinjene države je zopet zadela strahovita elementarna katastrofa, ki je zahlevala na stotine človeških žrtev. Dogodila se je v bližini mesta Los Angeles, ki je eno najmodernejših vlemest v Ameriki in je znano posebno po znameniti obali in filmskem predmestju Hollywoodu.

Vodovod, speljan iz gorovja, ki se dviga vspešno z obalo do velikih višin, je bil namreč vsled neznatnega podzemnega bobnenja tako močno poškodovan, da se je podrl veliki nasip, kar je imelo za posledico, da so se ogromne mase vode kot divji hudourniki razlili po dolini in uničili vse, kar jim je bilo na poti. Katastrofa je bila tem strašnejša in nevarnejša, ker je prišla popolnoma nepričakovano in zato je tudi mnogo več smrtnih žrtev, kakor pri strašni lanskoletni povodnji veletoka Misisipija.

Pravi vzrok, zakaj se je podrl nasip, še ni ugotovljen, najbrže pa je bil material preslab in zato ni mogel vzdržati silnega pritiska vodnih mas. Po poročilih očitno je splošno zbudilo prizadeto prebivalstvo silno bobnenje. Čutili so, kako so jim izginjala tla pod nogami in kako se majejo hiše. Šele nato so z grozo opazili divje valove. Noč je zmešnjavo še povečala. Katastrofa je prišla rako nenavdno, da je voda odnesla s seboj ljudi, še predno so se sploh zavedali, kaj se dogaja. Velikanski valovi so odnesli s seboj vse, kar jim je bilo na poti.

Po najnovejših poročilih je 7 mest deloma popolnoma uničenih. Vsa dolina je podobna ogromnemu polju razvalin. Zalosten je pogled na bivše cvetoče kraje San Paulo, Filmore, Piru, Montalva, Castaic, Obezg in Oxnard. Opustošena dolina, kjer pričajo v blatu zapičeni koli o strašni noči, je podobna velikemu pokopališču. Vodne mase so najprej napolele San Francis. Elektrarno, ki je ležala ob vznožju nasipa, so odnesli več metrov visoki valovi kakor kakšno igračko in porušili tudi vse mostove. Od 175 ljudi, ki so bili zaposleni v elektrarni, je ostalo le 60 pri življenju. Tudi 30 Indijancev, ki so delali v bližini nasipa, je izginilo brez sledu.

Po dosedanjih poročilih pogrešajo nič manj kot 865 oseb in se domneva, da so večinoma vsi izgubili življenje. Število žrtev pa je mogoče še mnogo večje, ker še vedno ni mogoče pregledati obsega katastrofe. Materialna škoda je ogromna. Razen porušeni hiš in industrijskih naprav, so pod vodo tudi znamenita citronska in oranžna polja. Los Angeles je brez električne razsvetljave, farme v okolici popolnoma opustošene. Pod vodo je bila tudi proga pacifiške železnice in direktna proga Los Angeles—San Francisco, vendar pa je sedaj promet zopet vzpostavljen, ker so se vodne mase razlile v morje.

Tatvina v cerkvi.

Ko je cerkvenik včeraj popoldne stopil v stolno cerkev je zagledal pred oltarjem 17letnega Ferdinanda Kralja, kako kleči na videz ves zatopljen v molitev. Cerikvenik pa fanta pozna, ker so ga že dvakrat zasačili, ko je jemal drobiž iz cerkvenih nabiralnikov in pušic. Pobožnost se mu je zdela sumljiva in takoj se je začel ozirati po nabiralnikih. Že na prvem nabiralniku pri altariju Srca Jezusovega, kjer je klečal Kralj, je opazil sirove vloma. Fant se je medtem že izgubil pri prvih vratih in cerkvenik jo je ubral za njim. Na Aleksandrovi cesti ga je dobil ter izročil stražniku. Pri Kralju sicer niso našli denarja, pač pa več močnih žrebljev, ki se zdijo pripravi za odpiranje cerkvenih pušic. V zaporu pridržani fant zatrjuje, da je prišel v cerkev samo moliti, gotovo ho pa, da je denar pustil v vlomljeni pušici, ko je začel korake.

Avtomobilska nezgoda.

Včeraj popoldne sta na križišču Meljske ceste in Trstenjakove ulice trčila sku paj avtomobila dveh mariborskih tvevk. Šofer enega avtomobila se je poškodoval na nogi in kovčeg za avtomobilom se je razbil. Voznika sta se pred stražnikom prepirala radi vožnje in hupe. Drugi pravi, da je opazoval, prvi pa, da ni ničesar slišal. Najbrž bo res eno in drugo, ker so v bližini vojašnice tako prepevali rekruti, da so vse prevpili.

Strašen požar v Jagodini.

Silen požar je včeraj popolnoma vpepelil staro pivovarno in sladarno v Jagodini, ki je bila zgrajena l. 1852. Požar je nastal v prostorih sušilnice v sladarni, vzrok pa je neznan. V pol ure je bila cela tovarna v plamenu. Zgorelo je 75 vagonov sladkorja in 14 vagonov ječmena, poslopje pa je popolnoma uničeno. Škoda se čeni na preko osem milijonov dinarjev.

Ponarejeni dvodinarski novci.

Neki trafikant v Zagrebu je sporočil policiji, da je našel med denariem, ki ga je dobil od občinstva za tobak, tudi dva ponarejena dvodinarska novca. Falzifikati so razmeroma dobri, vendar pa ne tolko, da bi se jih pri natančnejšem opazovanju ne moglo spoznati. Najlažje se jih spozna po zvoku, ki je podoben kakor pri svincu. Ker je trafikant izjavil, da se dobro spominja, kdo mu je izročil te falzifikate, je policija uvedla strogo preiskavo.

Ponesrečen vajenec.

V bolnico je prišel z močno poškodovano levo roko 15letni kovaški vajenec Franc Rarič iz Vrhol pri Konjicah. Med delom se mu je rokav zapletel med zobce stroja za vrtnanje in predno se je mogel odtrgati, mu je že razmesarilo roko. — Kost je k sreči ostala nepoškodovana.

Nevarno ruvanje.

Na hodniku ljudske šole v Poljčanah je včeraj med odmorom učenca 6. razreda Alojza Ekerja tako vrgel neki součenec, da mu je zlomil desno nogo. Ponesrečenega dečka so pripeljali v mariborsko bolnico.

Ameriška nevesta indijskega maharadža.

Iz Kalkute v Indiji poročajo: V torek je prestopila z bivšim maharadžo v Sudore zaročena Američanka miss Miller v bramansko vero. Prestop je izzval med raznimi fanatičnimi Hindusi veliko ogorčenje, ker ne gre nikomur v glavo, kako je mogla Američanka le z navadno formulo in izjavo prestopiti v bramansko vero. Zvezdoznanci pa so zopet nezadovoljni, ker jim ni bilo priuščeno, da bi oni določili čas in kraj izpreobrnitve.

Narodna skupščina

BEOGRAD, 15. marca. Na današnji seji narodne skupščine je prišla na dnevni red razprava o interpelaciji posl. Puclja glede znanega člena 82 finančnega zakona, ki maksimira občinske in okrajne doklade. Vsled tega člena so bili zlasti okrajni zastopniki silno oškodovani (n. pr. loški za nad dva milijona), kar je imelo za posledico, da so postali proračuni okrajnih zastopov fiktivni in da so se morala razna že pričeta dela ustaviti. Interpelant je povdarjal, da je dr. Korošec sam svoječasnno izjavil, da je bil ta člen utihotapljen, bivši ljubljanski »Narodni dnevnik« pa je pisal, da je bil ta člen sprejet na zahtevo Trboveljske premogokopne družbe. Posl. Puclj je zato zahteval sledeča pojasnila od finančnega ministra: 1. Ali mu je znano, da je bil čl. 82 utihotapljen? 2. Ali ga je pripravljen sistirati? 3. Kakšne korake namerava ukreniti, da se povrne prizadetim okrajnim zastopom storjena škoda?

Imenom finančnega ministra je odgovarjal trgovinski minister dr. Spaho, ki je izjavil, da se je o čl. 82 vršila redna razprava ne samo v ministrskem svetu temveč tudi v finančnem odboru. Zanimivo je, da so poslanci SLS v silni zadregi še pred

ministrovim odgovorom pobegnili iz zbornice, kar je vzbudilo v opozicijskih vrstah splošen krohot.

Nato je bila seja prekinjena in se bo nadaljevala ob 5. popoldne.

„Kralja“ Zimund in Ladislav

Med najhobi popularne prebivalce Varšave spadata dva stara bolnika na umu, ki uživata popolno svobodo, ker nimata druge napake kot to, da se predstavljata za kralja. Prvi je kralj Sigmund IV., drugi pa kralj Ladislav IV. Prvi je sedaj po volitvah poslal glavnemu volilnemu odboru plamteč protest radi volilnega terorja, ki je zopet prepričal njegovo kronanje, drugi je pa izvedel svojo. Že dolgo napovedano prestolno besedo. Govoril je pred Mickiewiczem snomenikom in je tolika množica poslušala kralja Ladislava IV. da je morala radi oviranja prometa nastopiti policija. Za drugi prestolni govor so »kralju« obljubili norišnico.

6027 potresov na Japonskem.

Meteorološka postaja v Tokiju objavlja statistiko potresov preteklega leta, katerih je bilo skupno 6027, to je za 317 več kakor l. 1926. Od teh potresov jih je čutilo prebivalstvo 2069, dočim so bili ostali tako slabi, da so jih zabeležili samo notresni aparati.

Kdo ovira ustanovitev Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Mariboru

VELEVAŽNO SOCIJALNO VPRAŠANJE. — VZROKI PROTIVNEGA DRŽAVNA SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE

Maribor, 15. marca.

Eno izmed najvažnejših socialnih vprašanj je brez dvoma bolniško zavarovanje delavcev in privatnih nameščenec. O tem menda ni dvoma.

Po poročilih, ki smo jih prejeli iz Zagreba, bi OUZD (osrednji urad za zavarovanje delavcev), ki ima svojo centralo v Zagrebu rad ustanovil v Mariboru, ki je sedež oblastne skupščine in velikega županstva — svoj okrožni urad namesto dosedanje provincijalne ekspoziture na Slomškovem trgu.

Kakor pa se nam poroča, se Slov. ljudska stranka, (vsaj tisti, ki si domišljujejo, da so merodajni) upira temu načrtu iz razlogov, ki jih sicer ne omenjajo, a so za vsakega miselnega človeka na — dani. V omenjeni korporaciji namreč ni klerikalne premoči, zato nima kljub svojem eminentnemu socialnemu pomenu »pravice«, da bi n. pr. stala kje v mestu reprezentativna hiša OUZD. Skratka: OUZD ni klerikalna domena! Pri vsem tem pa je za našo sodobno politiko zelo značilna, da ravno oni volilci, ki so dali SLS svoje neomejeno zaupanje, vprašujejo, zakaj in čemu se SLS protivi življenjskim interesom najbednejših slojev.

Vsak srednje izobražen človek oz. povprečen državljani ve, da ima takozvana bolniška blagajna (torej v tem slučaju OUZD) kompetenco za rešitev važnih zadev, česar sedanja ekspozitura radi veljavnega poslovnega reda ne more izvrševati. In v tem grmu je skrit zajec! Kajti tendenca resnično socialno mislečih ljudi je ta, da se pomoči potrebnemu čimprej in čim najhitreje pomaga. To pa je pri ekspozituri, ki je samo vmesna, provincijalna instanca, popolnoma nemogoče. Odtod izvirajo tudi številne kritike, da bolniška blagajna ne odgovarja svojemu namenu. To pa ni res; kajti vsak objektivno misleč človek mora priznati, da je notranji ustroj OUZD naravnost vzoren in da vsaka tozadevna kritika pada le na rovaš ekspoziture, ki nima kompetence Okrožnega urada.

Iz teh vidikov bi bilo ne-le umestno, ampak celo nujno potrebno, da dobi vse-

stransko razvijajoči se Maribor — pravi okrožni urad za zavarovanje delavcev. Tehtni razlogi za to bi bili sledeči:

1. Maribor je sedež oblastne skupščine in velikega županstva.

2. Na Maribor gravitirajo ne le Slovenske gorice, široko Dravsko polje in Dravska dolina, ampak tudi ostali okraji v obsejni samoupravni oblasti. Maribor pa je poleg tega mesto z zelo razvito in še razvijajočo se industrijo.

3. Sedaj, ko je oblastna samouprava začela z rednim delom, je čisto logično, da se tudi bolniško zavarovanje najnižjih slojev centralizira na sedež oblasti.

4. Za razvoj mesta Maribora bi bila to velika pridobitev, ker je jasno, da bi OUZD postavil za svoje urade in tudi Borzo dela lastno poslopje.

5. Če se Maribor vsestransko razvija, čemu bi pametni ljudje namenoma ovirali ta razvoj samo zato, ker ne ustreza njih strankarskim intencijam?

6. Mi vemo, da je bela Ljubljana kulturno središče Slovenije, ne vemo pa, zakaj bi Tuzla, Varaždin in druga provincijalna mesta lahko imela Okrožne urade za zavarovanje delavcev — a Maribor ne.

To so vsekakor nujni razlogi, zakaj in čemu je potrebno, da dobi Maribor namesto dosedanje provincijalne ekspoziture OUZD svoj okrožni urad s sedežem v Mariboru.

Partizanski, sicer diskretni protirazlogi SLS se naj javno razglasijo, ker hočejo volilci o tej pereči zadevi decidirati mnenja. — Ako ta izjava oz. razjašnjevanje izostane, bomo imeli nov dokument, da je SLS — socialno skrbstvo le dobrodošla volilna fraza in predmet za kombiniranje pestrih obljub.

Če pa bo SLS še nadalje delala proti ustanovitvi Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Mariboru, potem bomo ob danem momentu imeli priliko, perlistirati partizanski fanatizem in cinizem te stranke oz. sedanjih vladincev.

Politika bodi poštena! To naj bo parola slehernega domoljuba.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Četrtek, 15. marca ob 20. uri »Dva brezgova« ab. C. Kuponi.

Petek, 16. marca. Zaprt.

Sobota, 17. marca ob 20. uri »Ples v maskah«, gostuje ga. Mitrovičeva, ab. B. Kuponi.

Nedelja, 18. marca ob 15. uri »Ples v maskah«. Kuponi. Gostovanje ga. Mitrovičeva. — Ob 20. uri »Lgarjeva Krista«. Kuponi. Znižane cene.

Ponedeljek, 19. marca ob 15. uri »Pri treh mladenkah«. Kuponi. — Ob 20. uri »Dobri vojak Švejk«. Kuponi.

Torek, 20. marca ob 20. uri »Žena vrag«. Izven. Gostovanje dunajskega Burgetra.

Iz porotne dvorane

I. Mož beseda.

Odvetnik v San Francisco prevzame zagovor moža, obtoženega radi umora. Od porotnikov je bilo odvisno, bo li obsojen radi umora ali pa uboja. V prvem slučaju bi šla njegova glava. Odvetnik, prebrisana glava, si zna pomagati. Pred glavno obravnavo pošlje zaupnika k ene mu izmed porotnikov, staremu Ircu, (irci so na glasu, da zelo počasi shvačajo) ter z mastno podkupnino pridobi za to, da bo glasoval za uboj. Po ameriških zakonih mora biti sklep porotnikov soglasen, sicer ni veljaven.

Po končani obravnavi pouči sodnik porotnike, ki se nato zbere k posvetovanju. Mineta dve uri, minejo tri ure, še jih ni. Odvetnik zašepče obtožencu: »Irec se dobro drži!« Preteče šest ur, dvanaest ur, porotnikov še ni. Odvetnik in obtoženec sta med tem povečerjala in se pripravljala k počitku po klopih, pa se jima ni posrečilo, ker so porotniki preveč vpili. Mac se je junaški držal. Mine noč, za-

čne se že svitati, končno se le odpro vrata in porotniki vstopijo v dvorano razburjeni in bledi. Predsednik prebere obsodbo na podlagi izreka porotnikov: »Radi uboja 10 let ječe«.

Tedaj se prikloni Irec odvetniku in mu reče: »Vidite, držal sem besedo, a težko je šlo, ti norci so bili vsi za popolno oprostitev.« O saneta....

II. S porotniškega stališča.

Dvajsetleten fant stoji pred poroto radi posilstva, izvršenega na neki 40letni ženski. Porotniki ga oprostijo. Državni pravdnik se čudi nad toliko koncilijantnostjo porotnikov, pa mu eden reče: »Naj bo babnica vesela, da je takega fanta dobila.«

Je tudi argument — za skisane nožgane.

III. Revica je zgubila moža.

Proces Grosavescu je dvignil mnogo prahu. (Histerična Grosavescu je ustrelila svojega moža). Vsakdo je pričakoval obsodbo — a dunajska porota je bila drugačnega mnenja. Porote so — menda povsod enake — zrele za muzej. Po oprostilni razsodbi Grosavescove vpraša možakar iz publike znanca porotnika: »Zakaj ste jo oprostili?« Porotnik pa argumentira: »Saj je sirota svojega moža zgubila«. Torej tudi dunajski porotniki niso posebno brihtne glavice.

Angleški zdravniki v Jugoslaviji.

Dne 5. aprila prispe v našo državo večja skupina angleških zdravnikov in povinarjev, da si razgledajo vse naše znamenitejše kraje. Izlet je določen na 15 dni in se angleški gosti po ogledu Dalmacije in Bosne vrnejo v Slovenijo in prispe na Bled 21. aprila, nakar odpotujejo preko Avstrije zopet v svojo domovino. Meseca aprila posesti našo državo dalje tudi večja skupina nemških industrija-

Mariborski in dnevni drobiž

10 novih ljudskih knjižnic

Zvezi kulturnih društev v Mariboru se je posrečilo nabaviti 10 novih knjižnic, ki jih bo v kratkem ustanovila ob severni meji. Vse kaže, da bo število po Zvezi ustanovljenih knjižnic doseglo v tem jubilejnem letu število 30. — Ne smemo pozabiti omeniti, da je poleg teh 10 knjižnic, daroval veletržec s papirjem Vilko Weigl 50 knjig za knjižnico v Zerkovcah pri Mariboru, svojem rojstnem kraju, kjer je pred 50 leti zagledal luč sveta. Za vsako leto 1 knjigo. Hvala mu in želimo, da bi našel v naših narodnih krogi nekaj posnemovalcev. Knjižnice, to so lepi spominski kamni med narodom. Kdo si ga bo za Weiglom postavil? —

Podaljšanje proračunskega provizorija v Mariboru.

Oblastni odbor mariborske oblasti v Mariboru je dovolil mestni občini mariborski podaljšanje proračunskega provizorija za marec in april 1928. —

Pasji davek za leto 1928.

Lastniki psov se opozarjajo, da je plačati pri mestni blagajni do 31. marca 1928 za vsakega nad dva meseca starega psa letno pristojbino Din 100 ter pasjo znamko Din 2.50, ker ima mestni konjač nalog, da od 1. aprila 1928 dalje polovi vse pse, ki niso opremljeni z letošnjo pasjo znamko. Neplačilo davka, opuščen ali napačna naznanitev psa ter poraba ponarejene ali zapadle znamke se smatra kot prestop, kateri se kaznuje z denarno globo Din 100.

Smrtna kosa.

Včeraj je podlegel težki bolezni v najlepši dobi 26. let g. Drago Lukežič, železniški uslužbenec. Pogreb bo jutri ob 17. uri iz mrtvašnice bolnice na pobreško pokopališče. Rodbini iskreno sožalje. —

Sprememba posesti.

Posestnica Ivanka Kogelnik v Mariboru je prodala Mate Tomoviču, slaščičarju, za 65.000 Din hišo v Mlinski ulici št. 8. —

Jugoslovansko društvo v Angliji.

V Londonu je bilo ustanovljeno včeraj društvo prijateljev jugoslovanskega naroda. Častni tajnik društva je znani naš veliki prijatelj in izvrstni poznavalec naših razmer, publicist Seton Watson. Začasni odbor je izdal malo brošuro, v kateri poziva vse prijatelje našega naroda v Angliji, da naj vstopijo v društvo, ki ima namen, propagirati čim ožje stike med Veliko Britanijo in Jugoslavijo in delovati za intelektualno, kulturno in gospodarsko zблиžanje med obema naroda, da se tako še bolj učvrsti prijateljstvo, ki je bilo sklenjeno med obema narodoma že v svetovni vojni.

Kaj pravi k temu obrtna oblast!

Prejeli smo: Te dni sem si ogledal zopet enkrat mariborski živinski sejem ter se zanimal tudi nekoliko za živinske cene. Videl sem med drugim, da so kupovalci za razne prekajevske in klobasičarske trvdke plačevali kmetom krave po 3 Din za kg žive teže. Primerjal sem to ceno s ceno 30 Din za kilogram klobasnih izdelkov pri dotičnih trvd kah ter se začel vprašati, ali in zakaj je mogoča tako velikanska diferenca, tudi če se izračuna vse kar gre dotični trvdki pri predelovanju mesa v izdelke v izgubo. Želel bi, da bi se za to vprašanje zanimala naša obrtna oblast. —

Najdeni predmeti.

V času od 1. do 29. februarja so bili izročeni na policijski sledeči najdeni predmeti in so izgubiteljem na razpologo v sobi 9. kr. polic. komisarijata: 1 mali znesek, 1 klešče, 1 pes — foks, 1 škarje, 1 ročna torbica z robcem in rožnim vencem in 1 ura. —

Samomor slovenskega učitelja v Makedoniji.

V vasi Dušici pri Strumici na skrajnem jugu Makedonije je končal v torek tragične smrti šolski nadzornik strumiškega sreza, Anton Martinjak, rodom Slovenec. Pregledal je najprej šole, šel nato domov in se obesil. Zapustil je pismo, v katerem pravi med drugim: »Boljše je tako, kakor da bi me mrcvarili Bolgari«. Pokojni Martinjak je dobil zadnje čase ponovno grozilna pisma od Makedonskega komiteja. Bil je eden izmed najbolj vestnih prosvetnih delavcev v tamošnji pokrajini. Deloval je zlasti za konsolidacijo razmer na našem jugu, vsled česar si je nakopal sovraštvo bolgarskih šovinistov. —

Smoleja so že iztaknili.

Čitatelji se še spominjajo tajinstvenega pobeza Alojzija Smoleja, ki jo je aeposredno po aretaciji radi zadeve Balkankredita popihal stražniku, ki ga je vedel v grofijo. Že kmalu po tem dogodku — kakega pol tedna — se je v Mariboru šušljalo, da je Smolej zdrav in vesel v Hamburgu, od koder da je poslal pozdrave svojim znankam v naše mesto. Mariborska policija se je res obrnila na policijski prezidij v Berlinu in policijsko oblastvo v Hamburgu ter prejela iz Nemčije vlezanimive podatke o Lojzetu Smoleju, ki so ga gori kaj kmalu našli. Kriminalni oddelki iz Nemčije javljajo, da je Smolej že l. 1926. živel po velikih nemških mestih, da se je izdajal tamkaj kot »kaufmännischer Direktor Louis Smolej«, da je otepal svoječasno šest mesecev nemški ričet radi bigamije in da so ga za tem zašili nekoč na tri mesece radi goljufije... Sedaj pa so ugotovili kriminalni uradniki, da živi Smolej v Grömitzu pri Neustadtu na Holsteinskem. Ko so ga nameravali prijeti malo bolj trdo, jim je pokazal dokument, da je pruski državljani, radi česar se je postopanje proti njemu za enkrat zavleklo. —

Ljutomerska sadjarska in vrtnarska podružnica

priredi v nedeljo 18. t. m. v drevsnici in sadonosniku osnovne šole tečaj za obrezovanje, snajenje, sajenje in prepevanje sadnega drevja. Začetek ob 9. predpoldne. Tečaj vodi srezki ekonom g. P. Stampar. Pridite vsi člani in prijatelji sadjarstva! Uljudno vabi odbor »Sadjarske in vrtnarske podružnice v Ljutomeru«. —

Občni zbor Zveze privatnih nameščenecv Jugoslavije v Mariboru

bo danes, 15. t. m. ob 20. v dvorani hotela pri »Zamorcu«. Poroča tudi gosp. L. Jamnik, predsednik iz Ljubljane. Privatni nameščenci, pridite vsi na občni zbor!

Cercle français.

Odbor francoskega krožka v Mariboru vabi vse, ki se zanimajo za francoski jezik, k predavanju s projekcijskimi slikami, ki bo v soboto dne 17. marca ob 20. uri v čitalnici študijske knjižnice (mali kazinski dvorani). Gospod univ. profesor R. Martel bo govoril o tipičnih osebnostih in prizorih francoske revolucije. Vstop prost. —

Prvo zajčjerejsko društvo za Slovenijo v Mariboru priredi v dneh 18. in 19. marca na vrtu hotela Halbwidl v Jurčičevi ulici št. 7 prvo okrajno razstavo zajcev in izdelkov iz zajčjega krzna. —

V počastitev spomina dr. Hinka Dolenca,

svojega prijatelja, je daroval g. dr. Ivan Verčon v Ljubljani mesto venca na grob, znesek 1000 Din Narodni galeriji. Iskrena hvala! —

Sokolsko društvo v Mariboru

priredi dne 8. septembra javno tombolo v korist fondu za zgradbo Sokolskega doma. Vsa društva prosimo, naj se pri določevanju javnih prireditvev na to ozirajo. — Odbor. — 581

Kdor ne verjame

ta naj se prepriča, da ima trvdka L. Ornik, Koroška cesta 9, krasno izbiro moških cefir- popelin, in svilenih srajc. —

VI Udruženje jugoslov. narod. železničarjev in brodarjev, podružnica Maribor

sklicuje za petek dne 16. t. m. ob 19.30 v društvenem prostoru v Narodnem domu sestanek administrativnih uradnikov in prometnikov III. kategorije. Zadeva važna. Prosimo polnoštevilne udeležbe. — 582

Zimsko-športni odsek SPD v Mariboru

ima svoj občni zbor dne 16. marca ob 8. zvečer v restavraciji »Mariborski dvor«, palača Pokojninskega zavoda, na Kralja Petra trgu. Vabljeni so vsi prijatelji zimskega športa. — 580

Varčevati se pravi

izdajati denar samo za dobro blago. Dobro blago, najboljšo delo in nizke cene imajo samo Karo čevlji. — IV

Reprezentacijski odbor za župančičstvo slavje

je imel dne 12. t. m. plenarno sejo, kjer je vzel na znanje poročilo akcijskega odbora. Ker dalje prihajajo prispevki za narodni dar, akcija še ni zaključena. — 578

Središče produkcije avtomobilov

SEDEŽ NAJVEČJH TRUSTOV. — MESTO AVTOMOBILSKIH STROKOVNJAKOV. — PROMETNI REKORD.

Največje število avtomobilov se izdeluje v severoameriškem mestu Detroit. To mesto se je v manj ko 50. letih razvilo iz navadne naselbine do enega največjih mest Unije. Vzrok naglega razvoja je avtomobilska industrija.

Leta 1900. je bilo v Detroitu le nekaj francoskih trgovcev, ki so od Indijancev kupovali krzno. Samo vsled te trgovine je bilo svetu znano ime malega mesta. Kakor hitro je postalo mesto kolikortoliko znano, so podjetni Amerikanci storili vse, da bi najboljšo izkoristili dobro zemljepisno lego ter naselbino spremenili v važno trgovinsko in industrijsko središče. Začetkom tega stoletja so se začele v Detroitu graditi prve avtomobilske delavnice, ki so bile pa začetkoma v velikih zadregah, ker ni imel denarni svet dovolj zaupanja v avtomobile. Ko je nezaupanje prenehalo, se je za začela avtomobilska industrija in z njo tudi mesto brezprimerno naglo razvijati. Leta 1910. je imelo mesto 470.000 prebivalcev, koncem lanskega leta sta pa bila že blizu dva milijona. V avtomobilskih tovarnah je zaposlenih nad 400.000 ljudi. Tudi večina ostalega prebivalstva je v raznih posrednih in neposrednih zvezah s produkcijo avtomobilov. Okrog 20 največjih trustov avtomobilskih in drugih tovarn ima v Detroitu svoj sedež. To so velikanske Fordove tovarne, za njimi pa pridejo velike tvrdke: Chevrolet, Dodge, Chrysler, Hudson-Essex, Cadillac, Paige-Detroit, Sederal-Motors, Selden, Standard itd. Končno je še veliko število tovarn, ki izdelujejo samo posamezne avtomobilске sestavne dele in opremo za motorna vozila.

Raj na zemlji

Avstralija je sedaj najbrže najbolj srečna država na svetu, vsaj kolikor se tiče razdelitve zemeljskih dobrin. Stroga sindikalna organizacija avstralskih delavcev je dosegla, da ima vsak delavec v Avstraliji svojo hišo, svoj vrt in avtomobil. Tudi se v tej državi ne dela 8 ur dnevno, temveč 44 ur na teden. Od ponedeljka do četrтка se dela po 9 ur, v petek 8 ur, sobota in nedelja pa sta prosta. Z zakonom določene najmanjše plače znašajo 1800 Din na teden za izučene delavce. V južnem Walesu dobi vrh tega vsak delavec za svojega otroka državno podporo za vzgojevanje, vsak Avstralec, ki je dovršil 65. leto starosti, pa dobi državno pokojnino v znesku 400 Din na teden, ne oziraje se na to, v kakem obratu je bil poprej zaposlen.

Cene strel

Poštna naprava na Švedskem je namestila nekega učenjaka, specialista v gromih in strelah, da ugotovi škodo, ki jo povzročajo strele električnim in telefonskim napeljavam za časa neviht. Ta učenjak, prof. Stenquist, je šel takoj na delo in je izdal sedaj interesantne podatke o svojih opazovanjih. Preiskujejo efekte strel od leta 1730.—1915., je mogel ugotoviti, da so zračne električne napeljave močno ojačile nevarnosti strel, ki jih je on klasificiral po njihovi sili in nevarnosti. Po njegovih opazovanjih je najnevarnejša strela v cikcaku. R.liko napetosti med glavo in repom računa na 30 milijonov volt, intenzivnost struje na 10.000 amperjev in silo na 300 milijonov wattov. Domnevajoč, da strela besni eno desetinko sekunde, bi znašala torej energija v tem času 800 kilowattnih ur, kar stane po sedanjih tarifi na Švedskem 240 švedskih kron. Torej, ena strela velja ravno toliko!

Spominajte se CDM

Fordove tovarne so največje. Za njimi pa pridejo razne druge, ki imajo od 30—60.000 delavcev in uradnikov. Razumljivo je, da so se v Detroitu razvile tudi druge industrijske panoge. Najvažnejši so proizvodi iz litega in kovanega železa, pisalni stroji, električne hladilne naprave, konzervne škatle, raznovrstni predmeti iz bakra, bronu itd. V Detroitu je združeno 65 odstotkov celokupne svetovne produkcije usnjene opreme pri avtomobilih, 50 odstotkov svetovne produkcije stekla v ploščah in 20 odstotkov svetovne produkcije raznovrstnih predmetov iz aluminija.

Detroit je tudi mesto avtomobilskih strokovnjakov. Menda ni prebivalca, ki ne bi znal šofirati. Vsaka rodbina ima svoj avto. Lani je bilo v tem mestu v prometu okrog 40.000 avtomobilov. Tam, kjer so pred 30. leti stale še nizke hiše in razne barake kot prvi začetek sedanega industrijskega vrvenja, se dvigajo danes impozantni nebotičniki z elegantno urejenimi lokali, luksuzni hoteli in velike palače raznih industrijskih in trgovskih podjetij. Gradbena delavnost je nadvse živahna, obenem se gradijo nebotičniki najmanj na desetih metrih.

Detroit ima najprometnejše ceste in križišča na svetu. Po statistiki se računa, da se sreča dnevno na takem križišču 1.200.000 ljudi. Kakor je promet po detroitskih cestah največji, tako ima tudi tovarni promet na reki Detroit, ki spaja Huron in Eriško jezero, svetovni rekord. Sueški in Panamski kanal imata skupaj za polovico manj tovarnega prometa.

Odgodena usmrnitev

V torek bi se morala izvršiti v Budimpešti usmrnitev Florijana Papa, ki je umoril svojega očeta. Komaj 20 letni kmečki sin je na prigovarjanje svoje matere ubil v hlevu svojega očeta, da bi se tako polastil dedščine. Radi tega je bil obsojen na smrt in je smrtno obsodbo potrdila tudi zadnja instanca, dočim je bila istotako na smrt obsojeni njegovi materi kazen izpremenjena v dvajsetletno ječo. Ker je bila tudi prošnja za pomilostitev zavrnjena, je Papov branitelj zaprosil za odgoditev justifikacije, češ, da je postal njegov klient v zaporu umobolen. Prošnji je sodnija ugodila in tako je v torek izostalo obvestilo, da je postala smrtna obsodba pravomočna. Papa pa so oddali v bolnico za živčne bolezni, da preiščejo njegovo duševno stanje.

Odprava smrtnih kazni v Švici

Švicarski narodni svet, ki se je sestel v Bernu, razpravlja o reformi kazenskega zakonika. Na prvi seji je predelal paragrafe, ki govore o smrtni kazni. Po živahni razpravi, v kateri so sodelovali zastopniki vseh strank, je švicarski narodni svet s 134 proti 38 glasovom sklenil, da se v vsej švicarski konfederaciji popolnoma ukine smrtna kazen. Kakor je znano, je bila dosedaj smrtna kazen v veljavi še v nekaterih kantonih, dočim je bila v ostalih že poprej odpravljena.

Napad orlov na aeroplan.

Iz Manague v Nikaragui poročajo: Na nekem aeroplanu sta sedela dva pilota. Ko sta plula preko hribov, so jih nenadoma napadli velikanski orli. Pilota sta izgubila oblast nad aparatom in sta se poskušala rešiti s skokom v padalu. K nesreči pa se padala niso odprla in sta obležala oba pilota mrtva na tleh, letalo pa se je popolnoma razbilo.

Napitnina

Napitnina, ruski načaj, na vzhodu z imenom bakšiš, je velevažna, blaglasna ali zloglasna beseda, kakor komu kaže. Po Balkanu, zlasti pa po orientu nisi brez bakšiša sploh ničesar opravil. In nihče se ni zmenil zate, kakor da te sploh ni. A tudi v zapadnih državah je igraja napitnina vedno veliko ulogo. Ko so jo hoteli ponekod odpraviti, je kar zavrelo, tako med delodajalci, kakor med nameščenci. Prvi so se bali zvišanih režijskih stroškov, drugim pa bi odpadli bogati viri dohodkov; znane so bile namreč karijere plačilnih natakarijev. In vendar so jo odpravili po nekaterih državah, pri nas še ne gre.

Da tistemu, ki plačuje, napitnina ni ljuba, je umevno. Kako neki pride davkoplačevalec do tega, da bi plačeval poleg blaga, ki ga kupuje, še režijo trgovcu ali krčmarju! Pustolovci pri napitninah seveda niso bili nikoli umazani, so že vedeli, zakaj ne. Nasprotno so se pa spodobni ljudje vedno otepali te razvade, nekateri, ker se jim je pač zdelo škoda denarja, drugi pa iz principa...

Nekateri znameniti ljudje so imeli običaj, da so dajali svojevrstno napitnino. Tako na pr. je bil italijanski tenorist Tamagno zelo varčen mož in je nerad dajal napitnino. Ko je gostoval v Moskvi, je stanoval v prvovrstnem hotelu. Tu je skrbno zbiral sveče, ki so mu jih postavili vsak dan v sobo, in jih pri odhodu razdelil med natakarije kot napitnino. Tudi svetovnoznameniti goslač Paganini je slovel po svoji varčnosti, ki je mejila že na skopost. Ko je nekoč nastopal v Londonu, je nakupil mnogo praznih cigarnih zabojčkov in jih napolnil s kritikami o svojem igranju. Ko je odhajal iz hotela, kjer je stanoval, se je natakarijem prav lepo zahvalil za pozornost, ki so mu jo izkazali, in podaril vsakemu izmed njih tak zabojček. Natakariji so bili seveda razočarani, ko so našli namesto denarja izrezke starih časnikov.

Kot pri vseh stvareh, tako je bil angleški slikar Whistler ekscentričen tudi pri napitninah. Ko je nekoč s prijatelji obedoval, mu je stregel natakarij, ki se je plazil okoli gostov in očividno prisluskoval. Ko je Whistler to opazil, ga je prijazno naprosil, naj pride bliže, da mu ne odide nobena beseda. Tako je bil obed, med katerim je Whistler povedal marsikako šaljivo, pri kraju. Natakari je predložil račun, in Whistler ga je poravnal. Drobiž je vtaknil v žep in dejal natakariju, naj smatra za napitnino dovtipe, ki jih je slišal. Ako jih bo znal uporabiti, si lahko pridobi lepo vsoto. Ko je umetnik drugikrat obedoval v tem hotelu, mu je stregel isti natakarij. A sedaj se je držal v primerni razdalji in dobil običajno napitnino.

Slavni francoski risar Gustav Dore je hranil pri napitnini s tem, da je dejal natakarijem svoje skice, ki jih je risal kar sproti v restavraciji. Angleški treznostni propovednik Cruikshank je menil, da bo ugodno vplival na malce vinjenega natakarija, ako mu predloži vse zle posledice alkohola in mu je v ta namen podaril sliko, ki je predstavljala smrt pijanca. Pouk pa ni imel zaželjenega uspeha; zakaj natakari je sliko prodal in denar zapil.

Angleški naravoslovec Frank Buckland je na nekem izletu s svojim prijateljem obedoval v vaški krčmi. Po obedu sta ugotovila, da imata denarja samo za to, kar sta použila in izpila, za natakarija pa nit ibeliča. Bucklandu, ki je bil sicer zelo radodaren, je bila stvar mučna, ko mu šine v glavo dobra misel. Brž seže v žep in stisne natakariju v roko — močerrada. Natakari je v grozi pokazal pete, Buckland pa je vtaknil močerrada nazaj v žep, češ, da je bil to prvi natakari v njegovem življenju, ki je odklonil napitnino.

Pri nas pa vedo povedati hudomušneži o skopuhih, ki so za napitnino dajali — gumbce.

Pobožnost in nočni lokali.

Na pariškem Montmartru se trudijo pobožne duše, da pomirijo svoje sode z Bogom. Tako je bilo nekega dne na vseh hodnikih napisano z velikimi črkami: »Bog te išče«. Dve uri kasneje pa so neznani hudomušneži pripisali še z veliko večjimi črkami: »Dobi me lahko vsak večer pri dobri kapljici«.

Sport

Mariborski nogometaši

V nedeljo in ponedeljek se odigrajo v Mariboru in Ptujju važne in interesantne nogometne tekme, ki bodo odločilne za spomladansko prvenstveno tabelo kakor tudi za to, kdo bo zastopal proti Celju mariborsko okrožje v borbi za pokal LNP.

Kratek čas, katerega nam je predpisal JNS za odigranje prvenstvenih kakor tudi pokalnih tekem, je vzrok temu, da so klubi primorani izrabiti vsak termin za tekme in jim prav nič ne preostaja časa za odigranje prijateljskih tekem z drugimi klubi. In ravno v začetku sezone bi tako lahko naša moštva dobila angažmante v tujini. Upamo da se bo v bodoče našla druga pot, da prvenstvenih kakor tudi pokalnih tekem ne bo treba odigrati že do 1. majnika. Čimbolj namreč sezona napreduje, tembolj postaja publika razvajena in kasneje vlečejo samo še takozvani »šlagerji«. Za take šlagerje so pa naša moštva v tujini vendarle še premalo znana, čeprav je naš domači šport v zadnjih letih jako lepo napredoval, kar se tudi s strani domače publike vse premalo upošteva. Upošteva namreč v toliko premalo, da ne poseča v taki meri prireditve, v kolikor bi to zaslužile. Klubi so navezani na dohodke, ki jih dobijo iz tekem in radi tega ne morejo vabiti prvorazrednih gostov, ker je deficit takih tekem prevelik in ni zanj kritja. Z mecen pa razen Rapida mariborski klubi ne razpolagajo. Ljubljana, Murska Sobota, Zagreb, Subotica, Beograd itd. so v tem srečnejši. Ker so v stalnih stikih z inozemskimi klubi, so veliko pridobili posebno na rutini. Vsega tega manjka našim moštvom, ker so navezani preveč na medsebojna tekmovanja.

Upati je, da bo red, ki vlada letos na igrišču in pa seveda dober šport dvignil zanimanje za nogometne tekme in sploh za sport, ki je na vsem svetu tako priljubljen, tako da si bodo klubi tudi lahko privoščili gostovanja dobrih inozemskih moštev.

Velik zlet smučarjev

Privedijo v nedeljo in ponedeljek na praznik mariborski zimski sportniki. V soboto zvečer se povzpnejo na Klopni vrh, kjer prenočijo; v nedeljo in ponedeljek pa bodo smučali po Pohorju v smeri Klopni vrh - Pesek - Roglja - Ribniško jezero - Planinka - Jezerski vrh - Črni vrh - Velika kopa - Ribnica - postaja Brezno. Drugo noč bodo izletniki prenočili v lovski koči bodisi pod Rogljo ali pa pod Jezerskim vrhom. Na izlet, ki ga vodi znani mariborski smučar g. Vekoslav Golubović, so vabljeni vsi zimski sportniki. Smuka je idealna, saj je nad pol metra novega snega, izbornega pršiča.

ISSK Maribor — hazenski odsek.

Jutri, v petek ob štirih popoldan obvezen trening vseh hazenašic. Trener.

ISSK Maribor nogometna sekcija.

Vsi igralci se imajo udeležiti sestanka, ki se bo vršil jutri v petek ob 20. v telovadnici. — Načelnik.

Redni letni občni zbor ISSK »Maribor« se bo vršil v soboto 31. marca t. l. v prostorih hotela »Meran«, Aleksandrova cesta. Dnevni red je običajen. Zbor prične ob 20., za slučaj nesklepčnosti ob tej uri se bo vršil eno uro pozneje občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih.

Prvenstvo v Sarajevu.

Med najvažnejše prvenstvene tekme v Sarajevu spada nedeljska igra Slavija—Hajduk, pri kateri je ostala Slavija z 3:0 (1:0) zmagovalka. Hajduk je s tem porazom izpadel iz kombinacije za prvo mesto.

Zveza kolesarskih društev

za mariborsko oblast bo imela v nedeljo 18. t. m. ob 8.30 v hotelu »Kosovo« svoj občni zbor. Pozivajo se vsi včlanjeni klubi, da se udeležijo občnega zbora po svojih članih.

Dva tisoč tekačev diskvalificiranih.

Francoska lahkoatletska zveza je diskvalificirala vseh 2000 tekačev, ki so nastopili na nedeljskem cross countryju v Parizu, ki ga je razpisal neki list, ne da bi bil dobil za to dovoljenje od pristojnega sportnega oblastva.

Hans Dominik:

Oblast treh

Za zgodovino tistih časov je to poročilo postalo važen dokument. Podaja namreč še prilično objektivno sliko o nerazložljivem tujem vplivu, ki se je takrat od časa do časa pojavil pri velikih radiopostajah sveta. Nepoznana sila se je polastila brezžičnega prometa. Oddajala je svoje brzovjavke »Vsem«, kadarkoli se ji je zljubilo z uporabo obstoječih radiopostaj.

Kapitan H. L. Fagan, železni Fagan, kot so ga nazivali njegovi tovariši, je poročal prezidentu-diktatorju. Pazljivo je Cyrus Stonard sledil njegovim izvajanjem, ki jih je pojasnjeval z velikimi, po steni razobešenimi slikami.

Te slike so predstavljale ameriško podmorsko postajo, ki so jo zgradili Amerikanci zadnje leto v vsej tajnosti na vzhodnoafriški obali v višini Sešelskih otokov. S temeljitim merjenjem morske globočine so ameriške ladje našle mesto, ki je bilo dvesto kilometrov oddaljeno od obale, pa kljub temu globoko samo sto metrov. Moral je to biti vrhunec kake pred milijoni leti potopljene gore v Indijskem oceanu.

Potapljači so raziskali teren in pripravili razstrelbe, s katerimi se je stopetdeset metrov pod morskim dnom pridobila kak kvadratni kilometer obsežna ravna ploskev.

Nato je sledila stavba.

Dvajset orjaških dvoran. Vsaka od njih dovolj velika, da je mogla sprejeti največja letala, podmorske čolne in podmorske križarke. Vsaka dvorana opremljena z vsemi za poprave potrebnimi stroji. Vsaka dvorana opremljena z vsemi varnostnimi napravami proti silnemu vodnemu pritisku. Poleg tega še vsaka s posebnim sistemom cevi zavarovana proti eventualnemu vbruhu vode. Podzemeljski, globoko v skalo vdolbeni rovi so vezali posamezne dvorane med seboj. In z razstrelbami so vdolbli v bazalt obširne cisterne, ki so obsegale stotisoče ton najboljšega plinskega olja za ameriška bojna letala.

Pritisk na enega neštevilnih vzvodov v aparatni centrali in na površino morja se je dvignila orjaška hidravlična ploskev. Letala so mogla brez strahu pristajati na tem umetnem otoku in se z njim vred pogrezati na

dno morja po potrebi obratni materijal ali na popravila.

Bilo je to v resnici veličastno podmorsko oporišče, ki je nastalo tamkaj sredi vodne puščave na ukaz Cyrusa Stonarda. Na mestu, odkoder so mogli ameriški letalci z lahkoto razbiti že v kali vsako novo nastajajočo britansko vojno industrijo v srednji Afriki in odkoder so mogli poleg tega resno ogrožati Indijo.

Ko je izdal Cyrus Stonard zadevno povelje pred trinajstimi meseci, so strokovnjaki izjavili, da je neizpeljivo. Dokler ni železni diktator našel železnega kapitana. Cyrus Stonard se je še dobro spominjal prvega razgovora s kapitanom Faganom. Brezpogojno tajnost načrtov in gradbe je zahteval diktator.

Kapitan Fagan je takrat pomišljal nekaj minut.

»Delati moramo s pet tisočimi možmi, če naj postajo dokončamo v enem letu. Tajnost pa, za katero ve pet tisoč mož, ni nobena tajnost več. Torej moramo za delo porabiti sužnje.«

Kapitan Fagan je takrat spregovoril te besede tako enostavno in mirno, da je bil celo diktator za trenutek presenečen. Samo za trenutek. Potem pa je zapopadel prvovrstnost ideje.

Obsojenci so zgradili podmorsko postajo. Ljudje, ki so jih ameriška sodišča obsodila na dolgotrajno ječo. Potekali so meseci, ko ni električni stol zahteval nobene žrtve, ker je diktator izredno pogosto pomiloščeval. Toda samo ljudi, ki so znali ravnavati z železom in jeklom, ljudi, ki so spadali v stroko.

Kapitan Fagan je na diktatorjeva vprašanja precizno odgovarjal.

»Dvorane številka ena do deset so dograjene. Oskrbljene s provizijom, plinskim oljem in streljivom. Štiri dvorane se še grade. Stanovanjske dvorane za redno mornariško posadko. Obsojenci umirajo kakor muhe. So tudi slabo nastanjeni v zveznih predorih.«

»Končni termin ste že prekoračili za tri tedne. Kdaj bodo dograjene stanovanjske dvorane?«

Ostro in presekano je stavil diktator to vprašanje.

»V treh dneh, gospod prezident.«

»Jamčite za to?«

»Jamčim, gospod prezident!«

»Ali so obrambne naprave končane?«

»Gotovo so, gospod prezident. Po-

staja je obdana od trikratnega venca podmorskih min. Akustična sprejemala javljajo vsak šum nad in pod vodo. Hertzova žarila vjamejo na daljavo desetih kilometrov vsak cilj in s popolno gotovostjo dirigirajo torpedo nanj.«

»Kako stoji zadeva z obrambo proti vidiku iz zračne perspektive?«

»Že osem tednov delajo naše barvilne naprave. Srečna je bila misel, opremiti postajo z lastnimi barvnimi žlezami, kakor osepico. Azonsko plavilo, katerega noč in dan enakomerno izločajo barvilne naprave v morje, barva vodo, da ni nikakor mogoče iz zraka opaziti plitvine. Tudi iz višine dvatisočih metrov niso lastna letala mogla najti postaje, če so barvilne naprave obratovalne. Staviti smo morali posebno bojo za markacijo.«

Cyrus Stonard je vstal. Njegove oči so bleščale v fanatičnem ognju, ko je zrl sedaj na moža, ki je tekom enega leta zgradil ogromno delo.

»Torej z eno besedo, gospod kapitan! Kdaj bo privit zadnji vijak? Kdaj bo postaja pripravljena za boj?«

»V treh dneh, gospod prezident! V treh dneh bo posadka na svojem mestu in sužnji bodo izginili. V treh dneh bo postaja kos vsem svojim nalogam.«

»Hvala vam... gospod admiral. Svojo nalogo ste dobro rešili. Vi ostanete še nadalje na mojo razpolago.«

Cyrus Stonard je ukazujoče izgovoril gornje priznanje.

Kapitan Fagan je zardel. Njegova, do tedaj popolnoma nenremična postava je vstrepetala. Pohvala iz diktatorjevih ust. Odkrita pohvala in poleg tega povišanje v admiralski čin. To je bilo več, nego je pričakoval v teh dvanajstih mesecih trdega dela

z obupnimi nočmi in mrkimi dnevi.

Sklonil se je in hotel poljubiti diktatorjevo desnico. Cyrus Stonard jo je odtegnil.

»Pustite to, gospod admiral. Pojdite in služite meni in domovini tako, ko ste nama služili dosedaj.«

Opotekaje je admiral Fagan zapustil diktatorjev kabinet.

V redini sobe je obstal Cyrus Stonard in dolgo zrl za njim. Sence so igrale na njegovih ascetskih potezah. Njegove ustnice so se pregibale in oblikovale besede, medtem ko je okoli njih igral zaničljiv smehlaj.

»Tako odhaja... železni... Zardi in trepeti, kakor mlado dekle. Radi ene same besede »admiral«... Če bi ga bil nahrullil, ga ozmerjal radi njegovega dela, bi se bil odplazil, kakor polit pes... in ne bi upal črhiniti niti besedice ugovora... Železen... pah!... taki so vsi... brez izjeme! Samo če čutijo gospoda nad seboj, store svojo dolžnost... store, kar je treba storiti za domovino... kreature, ki jih moja beseda poviša ali pa stre v prah...«

Počasi se je prezident-diktator vrnil k svoji mizi. Zaničevanje vsega sveta se je izražalo na njegovem obličju. Vsi so bili sužnji. V bistvu nič boljši, kot onih pet tisoč, ki so tekom zadnjega leta tlačani na dnu morja.

Za trenutek se ga je prišla malodušnost. Zakaj delati in trpeti, da bi s silo pripeljal to suženjsko čredo k sreči. Ker... ker...

Vstopil je adjutant. Poročnik Grenslade je prinesel neko brzovjavko. Poročilo o dogodkih v Sayvillu. Položil jo je na mizo in v pozoru čakal na diktatorjevo povelje.

Dalje prihodnjik.

Mali oglasi, ki služijo posredovanju in socialne namene občin: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglaševanje trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek 10.—

Sadno drevje

vseh vrst in oblik, ukrasno gromlje, ukrasno drevje, tržno cvetje, da je itd.

Cvetlice

vseh vrst iz steklenjakov, kakor cyclamen, azalee, cinerarie, primule itd.

Semena

vseh vrst, cvetlična, zelenjadna, gospodarska, vrtnarsko orodje, umetna gnojila itd. 556

Zahtevajte ilustrirani cenik!

„Vrt“, Džamonja in drugovi, družba z o. z.

največje jugoslovansko vrtnarsko podjetje Maribor, Koroševa ul. 44

VZORČNI VELESEJM V PRAGI

18.—25. MARCA

Znižana vožnja za posestnike pri osebnih in brzih vlakih: Jugoslavija 25 %, Čehoslovaška 33 %, Avstrija 25%. — Brezplačni vizum.

Pojasnila in legitimacije po Din 22— daje: Čehoslovaški konzulat, Ljubljana, Breg, Aloma Company, Ljubljana, Aleksandrova 2.

Upravništvo posestva „Josipdol“, Ribnica na Pohorju, postaja Brezno-Ribnica. Isče za svojo kantino stalnega

dobavitelja sadjevca

(mošta). Isče se samo dobro, okusno blago. Ofeite z malimi venci je nasloviti na gornji naslov. 579

Spominjajte se CMD!

Tužnim srcem naznanjamo žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog, sin, brat, svak gospod

Drago Lukežič

v najlepši moški dobi 26 let star dne 14. t. m. ob 18. uri po kratki mučni bolezni previden s tolažili za umirajoče preminul. Pogreb dragega pokojnika bo 16. marca t. l. ob 17. uri iz mrtvašnice javne bolnice na mestno pokopališče v Pobrežju.

Maribor, 15. marca 1928

STEFANIJA LUKEŽIČ

soproga in ostalo sorodstvo.

584

VAŠA ŽELJA

SE VAM IZPOLNI

IN IMELI BODETE OBLEKO IN PERILO IZ NAJBOLJŠEGA IN NOVOMODNEGA BLAGA PO ZELO NIZKIH CENAH, AKO SI ISTO NABAVITE PRI TVRDKI

I. N. ŠOŠTARIČ - MARIBOR

ALEKSANDROVA CESTA STEV. 12